श्रीगणेशायनमः श्रीसांबायनमः श्रीमद्राभिधानंविधुतकलिमलंब्रह्मधर्मस्यमूलंस्मृत्याब्रालेमुद्गेर्मकलस्फु
टितिभिःसुप्रबुद्धैरुपास्यं नत्वामन्वत्रिमुख्यानपिनिखिलमुनीन्धर्मधामप्रदीपान्विश्वादर्शविधास्येविमलमतिक्रु
तेधर्मशास्त्रस्यसारं १ संध्यासूदङ्मुखोहन्यपितुनशेतुपुनर्दक्षिणास्योनिवीतीकुर्याद्विण्मूत्रशौचंबहिरथसलिला
तत्रलिंगेमृदेका पंचापानेथहस्तेदशपुनरुभयोःसप्तचैतद्धस्थेद्वेगुण्यादिकमान्नद्वितीयेनियतिषुस्यात्तदर्धंनिशा
यां २ कृत्वालंपादशौचंविमलमथजलंत्रिःपिबेदुन्मृजेद्विर्दशिन्यंगुष्ठकाभ्यांसजलमभिमृशेन्नासिकारंध्रयु
ग्मं अंगुष्ठानामिकाभ्यानयनयुगयुतंकर्णयुग्मं।कनिष्ठांगुष्ठाभ्यांनाभिदेशंहृदयमथतलेनांगुलीभिःशिरोसौ ३
दंतोल्लेखोवितस्त्याभवतिपरिमिताद्यायुरित्यादिमंत्रान्प्रातःक्षीर्यादिकाष्ठाद्यरवादिरपलाशैर्विनाम्रार्कबिल्वैः स्यु
स्कागंडूषषड्भान्दिरापिकुशमृतेदेशनीमंगुलीभिर्नेष्टाभृताष्टपर्वस्वपिखलुननवम्यर्कसंक्रांतिपाते ४ दर्भाः
प्रादेशमात्रानभसिपुनरमायांसमूलाविरिंचीयस्माद्भुत्पाटितास्तेह्यसकृदभिमृताःकर्मसूक्ताश्वकाशाः हि श्री
जीतीनांचतुस्त्रीद्विदलविरचितंस्यादगर्भपवित्रंद्वाभ्यांवामूत्रसर्गेपित्रकृतिषुमरवेर्येपिभुक्तौत्यजेत्तान् ५ ॥१॥
स्नानंस्याद्वारुणादिह्रदसरसिसमुद्रेतुदर्शेवगाहः क्षौरेवीगोरजोभिर्भवतिविपदितत्केवलैर्वापिमंत्रैः स्या

द्दैत्यंवोद्धृत्यपिंडान्परसरसिसरित्सूक्तमंत्रास्तुवर्ज्याःसिंहात्राकर्कटाद्वोपरिजलधिगतात्तीरनिष्ठांश्चमु
क्त्वाध्यादेर्धर्थवास्याद्विसकुशजलैर्मार्जनंस्यात्तुचेनसूर्याग्निश्चेतिपीत्वाचमतउपरिकंत्रिःक्षिपेद्वेद
मात्रा आसूर्यक्षीरदायाश्चाष्टदशशतसहस्रादिकंत्रोजपेत्तांमित्रस्यसर्कमुर्वारुमितिवरुणंवोपतिष्ठत
मंत्रैः ७ ॐपूर्वाव्याहृतिःसाप्रणवयुतशिरास्त्रिर्यदीकारपूर्वाप्राणायामस्तदास्यात्सकलदुरितहृत्रि
स्त्रिसंध्यासूक्तमध्ये पीत्वापःपुनर्विसृपरिसकृदपःप्रक्षिपेद्देसवस्त्राज्ञात्वाछंदर्षिदेवंसकृतिरथसवितुः
स्याद्वुद्वुयेतिसूक्तात् ८ ऊर्ध्वेप्राग्वोदयाद्व्यभिमतमथवाप्रातरासायेसूक्तंसूर्यस्यान्नेश्चहोमः शिरवनि
परिसमूह्याद्भिरभ्युक्ष्यदीप्ते व्रीहीणांवायवानांशतमणुसलिलाज्योदनाद्याहुतिःस्यात्तूष्णींतत्राद्वितीया
स्वयमिहतनुजःपत्न्यपिस्याल्लुमारी ९ गायत्र्यार्चोपचारैर्दशभिरथसमंषड्भिरिष्ट्वासुराणांतल्लिंगैर्वा
पिमंत्रैःप्रणवसहकृतैर्नामभिर्वानमोंतैः शंभोर्वीर्यैकमास्याद्भुदशखिनिजलेध्यानहोमप्रसूनैः सू
क्तैर्वाकैर्थगेहेशुचिनिपुरुषसूक्तेनविष्णोःप्रशस्ता १० यस्मिन्विद्यातपश्चह्रयमपिनियतंतत्रपादेद्द्यो
द्भूवासःसुवर्णत्रिदिवसुखलतेब्रह्मलोकायविद्यां छत्रोपानद्गृहंयत्रियतेममुदपात्रादितद्वद्भूत्ये

वि-द- ॥२॥ मीतानांसर्वतोपिप्रतिदिनमभयंसर्वकामायदद्यात् ११ पूर्वेनाम्नाभिवाद्यःपितृवदिहभवेज्ज्ञानदःश्रोत्रियस्क
त्यदाज्ञायान्कनीयानपिभवतिसवेन्मातुलोवापितृव्यः सुहृन्मृद्वीपिवर्ज्यैःकुशसलिलसमित्पुष्पवपाणिः
स्वयंवाऽशुद्धोधावन्नुदक्यापतितशवकृतघ्नास्नणग्योपवासः १२ तिर्यग्वोर्ध्वंत्रिपुंड्रंशिरसिकुसुमभृन्मं
गलान्यष्टपश्येद्दोविप्राग्र्यंबुहेमद्युमणिघृतनृभींपांचुकूलस्त्रोत्तरीयः वेदाभ्यासंविदध्याद्ध्रुवणकनक
भत्यंवधांहोविहत्येराज्ञांतेवासियाज्याद्विपादिखलुधनंपोष्यवर्गार्थमिच्छेत् १३ मध्येन्ह्याहसतीरात्स
हसिकतमरुत्तत्रनाभेरधोधीक्षिस्त्रोन्मज्योन्नरार्धाद्वदनमथवपुर्गंधवत्यावेदव्या संमार्ज्यापोहिष्टवैतोन्नि
तेरदपिसमुद्रेतिकृत्वाघमर्षंपश्चाद्ग्र्यादिदेवानथपितृसहितांस्तर्पयेद्ब्रह्मयज्ञः १४ स्नात्वापीत्वाचभुक्ता
चमनमभिहितांश्चोद्भिः क्षुतेक्षालितांघ्रिःश्राद्धेसुद्वेपिसंध्यास्वपिपटपरिधानेपिरथ्यागमेपि दर्शश्राद्धाद्
वर्ज्यस्नतमसितलैस्तर्पणंजीवापत्राक्षौराद्रिस्त्रीवतैलान्यतरविरहितंनैवनंदादिषुस्यात् १५ प्रागामात् श्री
प्राग्वाग्रवोदक्प्रचुरकुशवितेऽनाईवैलःप्रदेशेकृत्वोपस्थंनिमीलन्सकुशकरयुगः स्याज्जपंव्याहृतीनां ओंभू ॥२॥
र्वस्विश्वदेवीस्त्रिदशपितृमुदेपादशोर्ध्वंवशःस्यात्सवींस्वेदान्स्वशक्त्यांगमपिखलुपवेदित्सयंब्रह्मयज्ञः १६

सायंप्रातःस्वभोज्याद्धितकृतवहेन्यत्रवावैश्वदेवंभूमौश्वादेबलिःस्यादतिथिरविदितश्चाथपूज्यःस्वशक्त्या ॥
भिक्षादेयाव्रतिभ्योविधिवदपिचसायासमात्रंयतिभ्यःसावामद्वारुपात्रासजलमृषिमुदेहंतकारोद्विजेभ्यः १७
उक्तःसब्रह्मयज्ञोध्ययनमितियदग्नोसवैदेवयज्ञोयन्नभ्योयतिभ्यःऋतुयुगमुभयंतद्बलिर्भूतियज्ञः एते
स्युःपंचयज्ञाःप्रतिदिवसमिहश्राद्धधर्मादिवर्ज्यंकृत्वैकत्रापिषण्णामथसपरिजनश्चारुभुंजीतशेषं १८
दर्शःसंक्रांतिपातौग्रहणमपरपक्षेसृकाद्वद्विरिक्ताहस्तिछायागयास्थःसरिदपिकुरुभूःश्राद्धकालप्रदेशाः
पार्वविप्रास्त्रयीज्ञास्त्रिमधुपितृपराब्रह्मनिष्ठायुवार्त्विग्दौहित्राद्यश्चतस्मिन्विकृतगतवपुर्गोलकाद्यश्चवर्ज्यैः १९
पूर्वेद्युर्वाथसद्यःस्वयमपिनियतस्तान्निमंत्र्यापराह्णेपादौप्रक्षाल्यवार्भिःकुशकुसुमयुतैःस्वागता
द्युक्तिपूर्वं दैवेप्राग्द्वोहिपित्र्येत्रयउदगथवैकैकमत्रापिसद्यंकुर्यान्मातामहानामपभवतितथातंत्रमप्य
त्रैवं २० दर्भान्दत्वासनार्थंक्षणकृतिरहितावाह्यविश्वेतथापःशनोदेव्यायवोसीयुपरिस्थयवमुदक्प्रा
त्रयुग्मेकुशाग्रे क्षिप्तायाद्यिमंत्रात्क्षितिविबुधकरेर्घ्यंनिवेद्यप्रदद्याद्गंधपुष्पंचधूपंपुनरपिसलिलंदी
पमाछादनंच २१ आवाह्योशंतमंत्रात्त्रिषुपुनरथपात्रेषुतेजोसमृन्मय्येकस्त्रेषुवापःसहकुशकुसुमै

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

निक्षिपेद्दक्षिणास्यः शंनोदेव्यानुमंत्रेणातिलमिहतिलोसीत्यनूहंनिदध्याद्यद्येत्यर्घदानंनिगादंतमनुमं
त्र्यान्यथावेत्समानं २२ अन्वष्टक्येवपूर्वेद्युरपिमृतदिनेमासिदर्शादिषुस्याद्दन्होपाणोसपिंडीकरणइहविर्द
ह्येकाम्याष्टमीषु कृत्वाशेषंपितॄणांहविरपशुविपात्रेषुदत्वेदमुल्काविप्रांगुष्ठंसहव्याहृतिभिरपिपदेद्दमात्रा
पिसाध्वी २३ प्रश्नःसंपन्नमक्षान्नातिभुविवहविर्भाजनेपिंडदानंगोत्रधिः पात्रधूःस्वस्यमृतजलमपिस्यान्यु
क्तपात्रंउपस्थ्यायोपवीतीरजतमिहपरंदक्षिणार्थंस्वधोक्तिर्दातारोनोभिवर्द्धतांत्यपिखलुपितृपूर्वंविसर्गःशु
भोक्त्या २४ एकोद्दिष्टंतुपुत्रानुजसखियुरुवन्मातुलेयस्वसृणांदैवाद्धानाग्निवर्ज्यंहविरिहतुकरेतस्यना
ग्ध्यंवत्स्यात् एतद्वैकादशाहावधिषुखलनवश्राद्धसंज्ञेषुमासेध्येपंचस्वाद्येषुतूष्णींस्मृतमसमादिने
षष्ठमेकंसमानं २५ मासेषूक्तंयदैकादशरूमृतदिनेस्याद्यमेकादशाहेन्यूनाद्येयत्तध्र्यंदपितदपरंद्वाद
शाहेत्रिपक्षे तद्धत्सर्वमर्वागुपरियदिसपिंडीकृतेःपार्वणंस्यात्सावाद्येवातदर्धंभुदयइहभवेद्वादशाहे श्री
त्रिपक्षे २६ स्निग्धोप्येतत्सपिंडीकरणमिहनयूनेनजेनैवकुर्यात्रात्रैस्तांहिमातुर्यदिभवतिपितातस्यमात्रा ॥३॥
भिःस्यात् एतन्मातामहाद्यैःसहभवतिपरंपुत्रिकोपुत्रमातुःप्राप्तेश्राद्धेदरिद्रस्त्वनशनमथवापिंडमात्रंविदध्यात् २७ ॥

सायंप्रातर्द्विजानामशनमभिहितंप्राङ्मुखोन्नंप्रशस्तंसर्वाशासंमुखोवासरसमविकृतंसत्कृष्टंमृष्टमृद्भिः अश्नी
यान्नातित्वरयासघृतमभिमतंवाग्यतःशुचिःसन्नायुःसत्वादृद्धिप्रदमिदमुदितभोजनंहोमकर्म २८ गर्भा
धानंऋतौपुंसवनमथपुरास्पंदनान्मासिषष्ठेसीमंतश्चाष्टमेवाभवतिशुभदिनेजातकर्मीद्भिजाते नाम्न्येका
दशेनिष्क्रमथविहितंमासिकुर्याच्चतुर्थेषष्ठेन्नप्राशनंस्यात्स्वकुलमनुभवेत्स्त्रीषुचौलंचतूष्णीं २९ व्राह्म्यग
र्भाष्टमेस्यादुपनयनमथोवाष्टमेपंचमेवाक्षत्रस्यैकादशेविहितमथविशोद्वादशेन्यत्रगोणं धार्यंदंडोपवीतौ
द्यजिनमथभवत्पूर्वमध्यांतभैक्ष्यं तेषांकार्यंक्रमेणाध्ययनमथगुरोरुक्तनीत्याव्रतंतत् ३० स्नायाद्वेदानधीत्यापि
यत्किंदथगुरोरीक्षणाद्येस्तदुक्त्वादारान्स्युःसप्तमाद्वोपरिपितृतइमेमातृतःपंचमाच्च लक्षण्याःसत्कुलीनाःपि
तृशुभचरिताश्चान्यगोत्राःसदत्तोगम्याःस्युस्तेनिशायांसमतिथिषुमधादीनिनाद्याश्चतस्रः ३१ दंपत्योश्चानुकू
ल्येसतिसकलसमृद्धिर्भवेत्तत्रधर्मस्तावच्छुद्धिर्गृहेस्यात्तदपिशुचिभवेन्मार्जनालेपनाच्च उच्छिष्टस्पर्शमात्रेखिल
मणिरुदकेस्तेजसंस्वर्णपात्रंयज्ञस्तंतूष्णावाप्स्तिदुभयमपितल्लिप्तमद्भिश्चमृद्भिः ३२ सर्वंवामेध्यदुष्टंशुचि
भवतिमृदद्भिर्गतेगंधलेपेयल्लिप्तंशृंगदोर्वस्थिजमपितदलंलक्षणाख्यात्फलोत्थं गोवालैस्तूलिकादिष्वपिवसन

भरः प्रोक्षणाधान्यराशेर्गोघृतं केशकीटायुपहृतमुदकैर्भस्मनाबाम्बुदानं ३३ रेतोविण्मूत्रमज्जास्थिभिरहृय
दलंवासितंतेजसंतद्यावर्ये लेख्यमीषद्दियदितुभवेत्पृष्टमात्रंनिमार्ज्यं पाकादुच्छिष्टलिप्तंश्वभिभवतिषु
नर्मनमयंस्पृष्टमंत्योदक्याद्यैरुत्याज्यमाज्यादितुभवतिपरस्मिन्छुचिक्षेपणेन ३५ पूज्यःसर्वत्रविघ्नहृत्प्रथमम
नडुहश्चर्मणिस्यात्सुरक्तेकुर्भद्रासनंतद्गुरुरथसशिवंतस्यपार्श्वेगणेशं तद्वायव्यार्चयित्वाभशमथसवत्वा
द्यैःघटैःसर्वगंधैस्तत्पीठेलिखितमूर्धैः करितुरगपदाद्रुच्छमृद्भिश्चविप्रैः ३५ पुण्याहोक्तैश्चतुर्भिर्निवशुभक
लशैश्चाभिषेकेसहस्रत्रयेतेमंत्रैःकृतेसर्षपमथकमिदौडुंबरेणस्रुवेण कृत्वातेलंमितांद्यैःशिखिनिचरुमथं
लोकमद्भ्योर्घयेत्तंकर्तारंस्तोपहारैः सशिवमभिमुखंपूजयेत्कुंकुमस्त्रैः ३६ अर्घ्यंदत्वासदूर्वांजलिमपिकुसु
मेश्वोपतिष्ठेत्तयुग्मंरूपंदेहातिशर्वंत्वथगुरुरुपहारस्यसर्वस्यशेषं दत्वामत्स्यान्सुराश्चोदनमपिपललं
चापरंचत्वरथ्राम्राद्यास्मिन्नदद्यादूसनयुगमथब्राह्मणान्भोजयेत्सः ३७ आदित्यादीन्यहानयथनव श्री
शक्तिस्तांस्तांस्वकाद्यैःसवर्णैर्वस्त्रैर्वागंधपुष्पादिभिरपिसगुडान्नादिभिश्चोपहारैः आकल्पोक्तयादिभिर्व्य ॥४॥
हृतमिरपियजेद्वेदमंत्रैः पृथक्तानकाद्याभिः समिद्भिर्घृततिलचरुभिश्चाष्टविंशछतंवा ३८ अथाद्याः

देवताःप्रत्यधिपुनरापतत्रेश्वराःयाःस्युरग्निंदूताद्यैस्त्र्यंबकाद्यैर्ग्रहवदिहयजेद्दक्षिणाधेनुमुख्याः एवंसंपूजितास्ते
सकलमभिमतंसंप्रयच्छंतिपुंसांदृध्यायुःपुष्टिपूर्वंप्रतिशरदमतस्तेनृपस्यातिपूज्याः ३९ दानीयःस्थूललक्ष्यःक्षि
तिपतिरमितःप्रीणितक्ष्मासुरश्रीःसप्तांगःस्फीतसंपत्क्षपितरिपुगयाःषट्गुणाढ्यःकृतज्ञः सन्मंत्रःसत्पुरोधाश्च
सनक्षरहितःसंस्फुरद्वीरलक्ष्मीरान्वीक्षिक्यादिविद्यांस्फटमतिरखिलंरंजयेद्राजनीत्या ४० वाणिज्यंपाशुपा
ल्यंकृषिरपिवणिजांकीर्तिताभुख्यवृत्तिः शूद्राणांतुद्विजातिंप्रहरहरपिशुश्रूषयावृत्तिरुक्ता अस्तेयक्षात्यहिं
सेंद्रियनियमदयादानसत्यंशौचंसर्वेषांधर्महेतुः शमदमसहितंज्ञानंहेतुश्चसर्व ४१ ग्रामान्निष्क्रम्यसूत्रंशुचि
रपिगणितंषण्णवत्यंगुलीषुस्यात्सूर्वेतावदेवाक्षगुणितमथतद्वलसूत्रंद्विजातेः त्रिंशेद्धिनंभवेत्तत्रिहृतमखिल
सत्कर्महेतुःपवित्रंविष्वादेर्देवतस्यायथनभसिभवेन्मासितल्लिंगमंत्रैः ४२ इत्याचारकांडेप्रथमोध्यायः १
सकलजनकमूलबंधूरघुतिलकःपरः पुमान्नामः।दशमुखवतिमिरप्रद्रोहीदिशतुवः सकलकल्याणं १ कथितंप्रथ
मेकांडेकार्यंनृपतेःप्रजाःपालनंयच्च व्यवहारदर्शनात्यादितंद्वितीयेस्मिन् २ व्यवहृतिमथपश्ये
भूपतिर्भूमिदैवैरमलमतिरभिज्ञैरन्यकार्यःस्वयंचेत् द्विजपतिरखिलज्ञैस्तत्रसभ्यैर्नियोज्यःस्मृतिपथियदिनस्यु

स्तेष्टथगदंडनीयाः ३ परेणधूर्तमार्गेणधार्षितोयःक्षमाभृते॥विज्ञापयतियतत्याद्यवहारस्यसत्पदं ४ वचन
॥५॥ मिहचसार्थनामजात्यक्षमासप्रतिभिरुपक्रमं साध्ययुक्तंसुबोधं॥मितमपरिपूर्णंयत्स्फुटंतत्प्रतिज्ञाप्रतिवचन
समर्थस्याम्रताभावलेख्या ५ अर्थप्रत्यर्थिनादत्तंपक्षव्यापकमुत्तरं लेख्यमग्रेर्थिनःसत्यमिथ्यावान्यच्च
कारणं ६ प्रथममुदितमर्थंसिद्धवत्कृत्यहेतुंप्रतिवदतिसमर्थंप्रत्यवस्कंदनंतत् स्मृतिपथिसमपायंप्राक्
जहीतोमर्थंप्रतिवदतियदिदंप्राङ्न्यायोत्तरंतत् ७ साध्येप्रत्युत्तरार्थेस्यात्साधकंलिखितार्थकं।अन्य
त्रतुप्रतिज्ञार्थेसाधनेनविनिर्णयः ८ नाहिपुनरभियुक्तेनाभियोज्योभियोक्ताकविदपिकलहेतुस्यानथा
साहसेपि कविदयमभियुक्तोनाभियोज्यःपरेणप्रथममुदितमर्थंनोनयेद्विप्रकृत्या ९ द्वयोःसमर्थःप्रतिभू
र्ह्रीद्योराजानतुछलं दंड्यःस्यात्साधयन्हीनःसंदिग्धार्थोनिरंकुशः १० वसुलिखितमनेकंनिष्कृतेयःप्र
माणात्पुनरथयदितस्मिन्भावितश्चैकदेशे सकलमपिचदद्यात्स्वामिनेस्पष्टदोषःपणमपिसपणश्चेत्तद्व
वादःसदंड्यः ११ सर्वत्रव्यवहारेस्यात्कार्यबलवदुत्तरं पूर्वबाधादनुत्पत्तेराध्यादौतुविपर्ययः १२ नाहि
वदतिमहींस्वांभुज्यमानांपरेणप्रातिधनमपिदृष्ट्वाविंशतिर्वत्सराणां भजतिनफलभागंतद्वत्स्यात्तदर्धनवत

उभयनाशःस्वस्यदोषानुसंगात् १३ फलस्यत्वाधिसीमादोनकदाचिद्भवेद्यतिः उपेक्षाहेतुसद्भावात्स्त्रीनृपाद्
धनेष्वपि १४ नृपतिविहितपूगश्रेणिगोत्रेषुकुर्याद्व्यवहरणमहैषांपूर्वपूर्वेबलीयः गृहारपुशिशुनारीनक्षेत्रं
निक्षेपंतदपिभवतितत्रस्त्रीग्रधानाहियत्र १५ ऋणंसमोन्नमर्णोद्यात्तद्ग्रहणक्रमात् वर्णक्रमान्नदन्य
त्रवृद्धिस्तुस्वकृतापिवा १६ यादृभजतिपरश्चेन्नान्यमानःपुनर्भूस्त्रियमपिबलिरादिर्यस्यपुत्रःक्रमात्ते तदृण
निरसनेःस्युःसस्तुतश्चेन्नपूर्वःससुतधनमृतोस्यान्नस्वरिक्थुत्तमर्णः १७ धानिनेदापितोयस्तुप्रतिभूर्ध
नमस्यतत् ऋणिकोद्विगुणंदद्यात्सचस्याद्दर्शनादिषु १८ द्विगुणमपिधनंचेदाध्यमुक्तोतदाधिर्व्रतातिक्रम
मभोग्योयत्रभोग्येतदुक्तं द्विगुणमपिसभोग्यःपाल्यमानोप्यसारोयादृभवतितदान्योमूल्यभाग्वेधनीस्यात्
१९ देयस्तूपनिधिःपूर्वंयथैवाव्यस्थितस्तथा नतुराजाद्यपहृतोनिक्षेपादस्तथैवच २० व्यवहृतिषुकुलीनाः
साक्षिणःसद्गुणाद्याःस्मृतिनयनिपुणाःस्युःस्तेत्रयोवाधिकावा लिखितविदथवैकःसंमतश्चेद्विधोक्तंभवति
बहुभिरुक्तंस्यात्समेभ्यूनमोक्तं २१ साक्षिमद्भनपूर्वंस्याल्लिखितंमथितार्थवत् तन्मानंभूमिवल्लोध्यंदुष्टंस्व
लिखितादिभिः २२ दृष्टंमानंयदिनहितदारग्निसुलापोविषंस्यात्सर्वंचेत्तन्महतिसशिरस्येवतत्त्वाभियोगे॥

राजद्रोहेत्वशिरसिभवेच्छंकितेचातिपातेश्चोर्ये व्यत्रेवतुमहतिचेच्छंकितेतन्नमाषः २३ तंडुलाद्यत्रचोर्यस्यात्कोशः सर्वस्यसंमतः स्थावरेष्वपिदिव्यंस्यात्सतिदृष्टेतदेवहि २४ वर्षास्वग्निःसचाशिशरहेमंतयोःस्याद्विषंवाऽवाते कुर्याद्विटमथशरद्ग्रीष्मयोस्तोयशुद्धिं २५ चेत्रोमासस्त्विहभवतिचसाधारणोमार्गशीर्षोवैशाखश्चत्रियुद्विज वनिताबालकादेस्तुलैव २६ विप्रस्यवह्निरेवस्याद्धेमंतेशिशिरेपिच क्षत्रियादेर्वर्षंवाग्निःकुध्यादेस्तुसदातुला २७ लोहंधृत्वाऽनलसममथाऽदधहस्तःशुचिःस्यादारुह्योर्ध्वंदधटमथोनापिधन्चीरितेषुः मन्त्रोऽदृष्टः पयसिजलेनाचाविकारंविलेख्यंजीर्णेकोशेत्वविकृतसुखंसन्नरात्रद्वयंचेत् २७ उपोष्यप्राड्विवाकश्चकृत्वाधर्माद्यर्चनं तद्दद्यंतदर्थिनेदद्याद्वारेकस्यार्धवासरे २८ मैत्रोद्वाहकविद्यान्नमुकृतंवक्रमागतं स्वार्जितंचाविभज्यंस्यात्पित्रर्ज्याधरोधिचेत् २९ ऽहेतुरनृणंयुग्मात्तवित्तंनसाचेत्तनायास्यात्तदपिचभजेन्निर्धनंतामृतेन्या वर्णेष्वेतेषुयमिहचतुस्त्र्यादिभागान्विदध्याद्यथेपौत्रेषुतुपितृद्वारतोभागकृच्छ्रं ३० विभक्तजोभजेत्पित्र्यंसवर्णोजोशमात्मनः पितुरूर्ध्वंसुतश्चेत्स्याद्विभक्तेषुविभागभाक् ३१ पश्चात्संदृश्यपि सदृथग्भावोगेनौरसाद्यैःपुत्रैरृनःसुरसदनगस्तस्यपत्नीसतीचेत् गृह्णीयात्स्वंऽहेत्पितृकभ्रातृतो ॥६॥ श्री

त्रजादिःपूर्वभावेपरऽहभवेद्दोरसादिष्वपीत्थं ३२ संस्कृताःखलुसंस्कुर्युरनुजांभगिनींपुनः दत्वाजातिप्रयुक्तांशंचतुर्थंशंविभागिनः ३३ संसृष्टिश्चेत्पितरिसपितृव्येतथाभ्रातरिस्यात्स्वर्यातेस्वंहरतिचतत्सोदरश्चेत्सएव अन्योदर्यःसहवसतितैःसोदरश्चेत्सथक्तयुग्मेतत्स्यात्स्वरुविपितृवत्सोपियेतामहेस्यात् ३४ यातिनैष्ठिकवन्यथंशिष्याचार्यैकतीर्थिनः हरेयूरिक्थमिःसर्वैरक्ष्यापंग्वादितसुताः ३५ तनुत्रःसोयादिभवतिसप्राग्विभागाक्षनीस्याद्ध्यग्न्यध्वाहानेकमेपियद्धुक्तंचतुर्षु आलोढ्वाहादिदुःधुतदरखलंभर्तुरेवव्रजाचेत्सताहीनायादिभवतिसत्संपत्नीसुतायाः ३६ मातुर्हितद्दोहित्री दौहित्रेबुधनंभवेत् पूर्वाभावेपरःपश्चात्तुत्रपौत्रपतिष्वपि ३७ सीम्नःसंशयहन्महीरुहतुषास्थ्यंगारसेत्वादिकंसामंतादिजनोव्रजनन्विधृतमद्रक्तप्रस्रनांशुकः दैवात्तद्विपरीतरुक्षितिभृतादंधःसचक्षेत्रभुग्दाथोमूल्यमथव्यवस्थितिरियंकुर्यात्स्वयंसीमानि ३८ त्यजन्कर्मगृहीतेपिवेतनेवेतनंवहेत् तत्समंद्विगुणंचास्यभृत्योरक्षेदुपस्करं ३९ क्षेत्रेसस्यहतिर्गवादिभिरभूक्षेत्स्वामिनाभूभृतेदेयंमाषंचतुष्टयादिवसुतत्सस्येशितुस्तत्फलं गोपालस्त्विहताद्येवंरूपतेदाप्यःसदोषाद्व्रतंतत्कर्तुर्द्विगुणोदमोयदिपशुःसंभक्ष्यसस्येस्थितः ४० कृतकालंगुरोर्गेहेकृताशस्त्रोसिसं

वसेत् तद्भोजनस्तस्मैशिष्यस्तत्फलमर्पयेत् ४१ विक्रीतंवसयत्परेणवसुतत्स्वामीग्रसेद्धरेत्क्रीतंयद्
हसिप्रभूतमपियत्स्वस्माद्यनीचाद्ययत् तद्ग्रावर्त्समथान्यवस्त्वथपरंराज्ञेवदेद्वार्पयेद्द्विजेतुः परिदर्शनाच्छुचिर्
हरेतास्यतन्मूलभाक् ४२ अन्यवस्त्वपहरंतंचोरंराज्ञेसमर्पयेत् शशंसेनुकथयेत्तत्रक्षुद्रमध्योत्तमानिच ४३
शपंनृताऽनृतोक्तान्यान्यथानर्धत्रयोदश यथामात्रादिगंताहमिस्कृत्वापंचविंशतिः ४४ श्रीमद्विष्णुभव
प्रतिष्ठमवनीपालेनकृत्वापुरंविप्राणांविहितांतथात्रयुगणिभिः कृच्छ्राचयःसंविदं सुवन्यश्वधनापहृत्तमधनं
कृत्वास्वराष्ट्राद्बहिःसंभूयप्राहितोलभेतयदितेषांतदर्धंक्वचित् ४५ द्यूतस्त्रीग्रहसाहसेवपितथादत्ताप्र
दानादिषुक्षोणीशेनविचार्यदंडकरणेलोकःसुखीस्यान्नचेत् तामिस्रादिषुसंचरेत्सनृपतिर्लोकैःकुयोनिधि
ष्ठस्यान्तत्कर्मविपाकतःस्वयमतःसत्कर्मकुर्यात्सुधीः ४६ इतिविश्वादर्शेद्वितीयोध्यायः २ श्रीः ॥
तत्रस्यापीषुयत्स्यान्नदपिभवतियंतत्संगीषुतत्रायशोस्मिन्यज्ञेयत्पुनर्द्विगुणमभिमतंकृच्छ्रंचांद्रादि श्री
तत्र प्रायश्चित्तेप्रकीर्णेप्रथममथमहत्युच्यतेपातकेस्मिन्प्रख्यातेचातिपूर्वैरहसचसकलेकेवले ॥७॥
र्थातिपूर्वं ४७ विज्ञेयःपादकृच्छ्रस्तिथिषुहिचतस्रएकभक्तादिभिःसत्रिश्चेत्स्योत्कायकृच्छ्रःकरप

रिमितभुक्त्यातिकृच्छ्रःसएव तप्तक्षीराज्यवार्मिलिस्रषुनिरशनात्तप्तकृच्छ्रश्चतुर्थेस्यातःकृच्छ्रातिकृच्छ्रस्त्व
यमिहपयसावेकविंशत्यहोभिः ४८ पूर्वेद्युःपंचगव्यंपिबतिकुशजलंचोपवासःपरेद्युर्यत्रस्यात्तपुनःसांत
पनमथषष्ठवक्षट्सुतप्तसन्नमेनं भुक्तेवेस्यान्महासायतनघनमनशनेद्वादशाहेःपराकैस्तप्तेद्यैकत्रिकुर्यात्
त्रिनियममनूक्तेनुयात्रानुबंधं ४९ वृद्धिक्षयेनमासेप्रतिदिनमिहशस्यंडपिंडेस्तुचांद्रंक्षासर्ध्यावाभवेन्न
क्षीशवद्वभयथात्रोपवासस्तुकृद्रेशवलारिंशच्चपिंडाःशतयुगलयुतामासिवास्युःकृथांवत्क्षात्र्याद्युक्तंहवि
र्ध्यांत्रिषवणमपिचस्नानमंगव्रतेषु ५० सन्नाहंवातिबद्धोस्तनमखिलमथस्त्रीस्तथाद्वेतथैकंकुर्यात्स्त्रीश्चोप
वासान्यहिभवतितदामासिसोमायनंतत् देयास्त्रिंशत्सहस्रंजलधिगतनदीस्नानमतुल्यान्यतुलंचांद्रकृच्छ्र
मयंवाप्रतिनिधिषुपुरंवोद्यमंवंचतुष्कं ५१ स्पृष्ट्वाहस्तेतरांगेश्वरवरनरमलस्त्र्यादिभिस्तत्रनाभरूध्व
स्नायादधस्त्वावमनमुपरिवेत्स्वस्यवेच्यस्तुभुंक्ते स्नानार्हस्तर्हिकृच्छ्राद्धिरथसपिबेत्पादकृच्छ्रान्तथा
स्नानावश्येश्वादिभुक्त्वायदिपिबतितदाष्टष्टदेवीसहस्रात् ५१ मूत्रादौचेदशौचेंत्यजपतितखरादी
न्स्पृशेच्चासवर्णान्स्नात्वादिव्याःसहस्रंयदितिपिबतितदास्याद्विरात्रोपवासः सत्याभुक्तोपिबेत्सांतपन

ममांतित श्राचरेद्वै कृरात्रंगोमूत्रेणापिकुर्यात्स्पृशतियदिसवर्णतिदास्नानमात्रं॥ ५३॥ यांश्रालंप्रेक्षणं
वेद्युविरथसवितुर्दर्शनुतद्यादिस्याद्युच्छिष्टस्योपवासोयादसहवचनंघोस्पृशोषश्वाद्य श्रुत्वोदक्यांयजादेः
श्रुतिपथविपतश्चेद्विप्रेषुहोमाद्युक्तेस्नात्वाथदेव्यष्टशतमिहजपेज्ञानतस्तूपवासः ५४ हीनंभुक्तौ मथथ्ये
स्पृशतियदभुजिभोजनेवापिमन्नेशौक्रेणोपोष्यगव्येशुभवतिशुचिरमत्यातुतेभोजिनेषु स्पृष्ट्वास्नानादृहीनं
भवतिशुचिरिहयासभुक्त्योपवासान्सर्वान्नात्रिरात्रात्शुचिरापिवशतेनैकपंक्तौतुदेव्याः ५५ छत्रोकंविडुराहं
उशुनमपिधयाकुक्कुरंव्याम्यमश्नन्कुर्याद्वांदंपलांडुपतितेवबकशोभक्षयन्यूजनंच अश्नन्नश्नानतःसांते
पनमथकृदर्धंधभोज्यान्नशूद्रात् स्पृष्ट्वाछिद्राभासभुक्तोभवतिशुचिरधाः सप्तरात्रंयवाग्वा ५६ छत्रंपांसोनम
धृवातियादनश्राद्धमासत्रिपक्षेभुक्तिर्वित्तार्थमग्रेऽशेनेनमिहसापंडी कृतोकुक्कुमाधे निःसांहंद्वितीया
दिषुपुनरुपवासोथसीमंतकार्येसोमश्राद्धोदायेऋतुषुतुस्यतेकृतकादीचचांद्रं॥५७॥ अज्ञानाद्यहं
वनभुवामातिभुक्त्याध्वजीतकपालीग्राम्यवान्यकपालीस्वकृतमनुवदन्मन्मयेसप्तमिक्षुः॥ मुंजीवास्था
जीवाशुचिरहनयतःस्नानसंध्यादकुर्वन्नेतद्वाद्दशाब्दंप्रतिभवतीनामत्तंस्मृतेस्तंत्रमध्ये ५८

त्राताविप्रंगवांवाहत्ययुतदशकंतल्लिप्तोहतोवाचोरायेथतिरोगाद्वजमवनिष्टशंतत्रगांवाशुचिःस्या
त्॥यद्वाविप्रस्यवित्तंपरहृतमपहृत्यास्यदानाच्छुचिःस्यात्स्नानाद्वाजिमेधावभृथपयसिधीमांस्तुवशेस्वलोमा
त् ५९ विप्राद्यश्चेत्सुरापःसवाशरिवसदृशक्षीरमाज्यंसुरांवागोमूत्रंवांबुपीत्वाभवतिशुचिरधीमांस्तुधात्रादिवासाः
कुर्यात्तेद्वादशाब्दंव्रतमिहवपनेस्पृष्टमश्नन्कणादीक्षेत्रेनापेष्टमद्यानिशिवभवतिशरद्वृतुसवैचदुष्टं ६० हतो
ब्राह्मंसुवर्णस्तेयकृतमनुवदन्मुक्तकेशश्वराज्ञेदंडंदत्वायज्ञंवासुत्वसमिहतस्तेनशुध्यन्मृतोवा अज्ञस्तुद्वाद
शाब्दाच्छुचिरापतुधनीस्तेनतुल्यंसवर्णेद्यावाविप्रवृत्तिंप्रमत्तगुणसवर्णोपहर्त्तानिवार्यात् ६१ गत्वादारा
नहीनतेनापतुरमलंद्वादशाब्देनशुध्येज्ज्ञानीचेद्वाप्रयत्नेस्याच्छुचिरसमश्नयनेतत्तद्वारमस्यां लिंगंचोक्त
सुगंतावेपादिशन्मृतोन्यद्वयोर्मृतंगतावस्थाज्ञेष्टातिगोमयाशरवन्निधृतेनेवरेतश्च्युतेः प्राक् ६२
प्रस्थेकंतैश्चतुर्भिःसहशरदवसन्यानशय्यासनाद्यैःस्पर्शैक्लिष्टःश्वासगर्भैःपतातिस्वभवेद्वादशाब्दाच्छुचिःस्या
त् अज्ञस्त्वर्धेनशुध्येध्ययनयजनयोर्न्यासमेरापुपातिस्वेतांयज्ञोपवासाद्वदापिपठनात्सांहतायाःशुचिः
स्यात् ६३ उद्योगीब्रह्मचर्तिनृपमपिवाजिनंयःऋतुस्थंरजस्त्रंहत्वात्रैगोत्रजांवासशुचिरावृतब्रह्मग

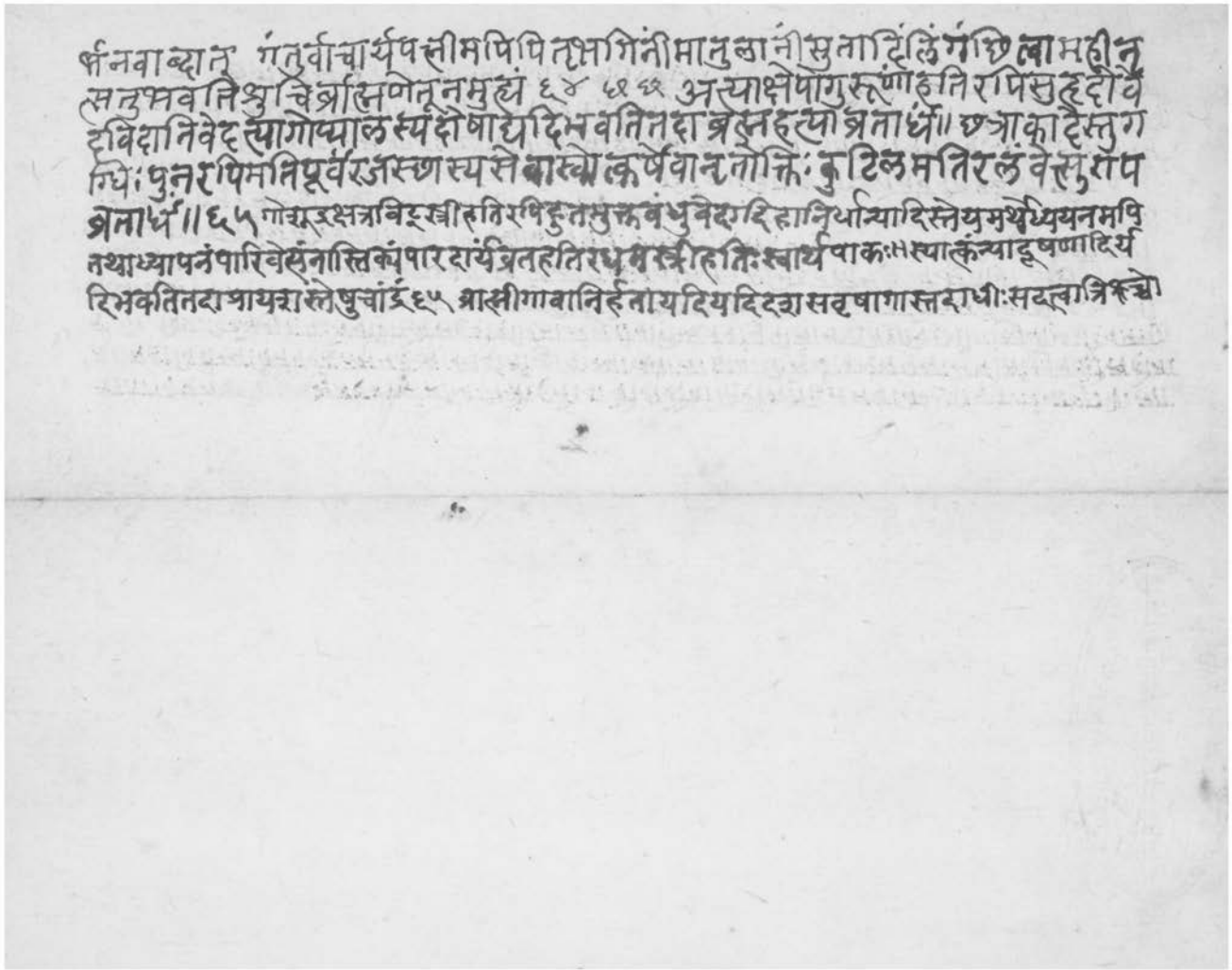

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

DR. BHAU DAJI
डाक्टर भाऊदाजी इत्याख्यस्य स्मारकम्
MEMORIAL